

|                             |                                                                                                  |
|-----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ชื่อวิทยานิพนธ์             | : การปฏิบัติงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.)<br>ของพระสงฆ์ในเขต อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ |
| ผู้วิจัย                    | : พระอธิการจรัส อภินนุโท (สิงห์น้อย)                                                             |
| ปริญญา                      | : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)                                                              |
| คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ | : พระครูพิพิธสุตาทร, ดร.<br>ป.ธ.๓, พธ.บ., M.A., M.Phil., Ph.D. (Buddhist Studies)                |
|                             | : ดร.พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์<br>ป.ธ.๕, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Philosophy)                               |
| วันที่สำเร็จการศึกษา        | : ๒ มีนาคม ๒๕๕๖                                                                                  |

### บทคัดย่อ

ศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ของพระสงฆ์ในเขต อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานวิทยานิพนธ์ที่มีจุดมุ่งหมาย ๒ ประการ ได้แก่

๑) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ของพระสงฆ์ในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

๒) เพื่อวิเคราะห์บทบาทในการปฏิบัติงาน และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานอบรมประชาชนประจำตำบล ของพระสงฆ์ ในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามประเภทให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามเอง ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เจ้าอาวาส สังกัดมหานิกายในเขตอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่ วัดราษฎร์ จำนวน ๗๘ แห่ง และสำนักสงฆ์ ๑๘ แห่ง รวมจำนวน ๙๖ แห่ง และได้นำข้อมูลที่เก็บได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละในการอธิบายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยได้พบว่า ๑) ระดับของบทบาทการปฏิบัติงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เพื่อช่วยเหลือสังคมของพระสงฆ์ ในการปฏิบัติงานทั้ง ๘ ด้าน

สรุปภาพรวมของบทบาท ได้ว่า ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม พบว่า อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ๓.๕๐ โดยมีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ จัดโครงการประเพณี เดือนสี่เป็ง(ทานข้าวใหม่) มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๕๑ ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ ๓.๒๘ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด เท่ากับ ๔ .๕๕ คือ การปลูกต้นไม้, การบวชป่า, บวชต้นไม้,

เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้ ด้านสัมมาชีพอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ ๓.๒๘ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมากเท่ากับ ๔.๒๕ คือ ส่งเสริมการประกอบอาชีพหลัก เช่น อาชีพเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสันติสุข อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ ๔.๓๐ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด เท่ากับ ๔.๖๔ คือ วัดร่วมกับผู้นำชุมชนจัดประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้านศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ ๒.๕๔ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมาก เท่ากับ ๕.๓๔ คือ มีการมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร ที่สอบผ่าน พระปริยัติในแต่ละชั้น ด้านสาธารณสงเคราะห์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ๔.๔๐ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุดเท่ากับ ๔.๕๑ คือ ร่วมกับประชาชนบูรณปฏิสังขรณ์ปรับปรุงซ่อมแซมวัด ด้านกตัญญูกตเวทีตาธรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ๔.๒๗ โดยมีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด เท่ากับ ๔.๘๓ คือ จัดกิจกรรมวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๑๒ สิงหาคม และวันที่ ๕ ธันวาคม ประจำปี และด้านสามัคคี อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ ๔.๑๕ โดยระดับการปฏิบัติมากที่สุดเท่ากับ ๕.๘๘ คือ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคีในชุมชนโดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง

๒) ด้าน ปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานด้านการอบรมประชาชนในหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พบว่า คณะกรรมการมีความเข้าใจนโยบายของ อ.ป.ต. ร้อยละ ๕๕.๐ ๐ ในขณะที่ไม่เข้าใจมีเพียงร้อยละ ๑.๐ ๐ ด้านการกำหนดงาน/โครงการในรอบปี พบว่า คณะกรรมการ อ.ป.ต. ได้นำเอาปัญหาของชุมชนมากำหนดเป็นกิจกรรมในรอบปี ถึงร้อยละ ๕๗.๕๒ ด้านงบประมาณ พบว่า กลุ่มพระสงฆ์เห็นว่าระยะเวลาที่ได้รับงบประมาณไม่เหมาะสม ร้อยละ ๖๖.๖๗ และไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ถึงร้อยละ ๕๐.๖๒ นับว่าเป็นปัญหามากที่สุด ด้านความร่วมมือในการทำงาน พบว่า หน่วยอ.ป.ต. ได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่สนับสนุนช่วยเหลืองาน อ.ป.ต. โดยได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายในพื้นที่ คือ กลุ่มองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ เรียงตามลำดับดังนี้ ๘๖, ๘๔.๑๘ และ ๓๕.๕๘ โดยได้รับความร่วมมือด้านวิชาการมากที่สุด ร้อยละ ๕๕.๘๓

ด้านการติดตามประเมินผล พบว่า กลุ่มพระสงฆ์ทั้งหมดเห็นว่าในรอบปีที่ผ่านมาได้มีการตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของหน่วยงาน อ.ป.ต. ทั้งนี้ยังได้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีด้วย ซึ่งลักษณะของการสรุปงานรายงานผลนั้น กลุ่มพระสงฆ์ส่วนใหญ่เห็นว่าประธานกรรมการจะเป็นผู้สรุปและรายงาน โดยคิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘๘

สรุป ปัญหาและอุปสรรค คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงาน เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ช่วงระยะเวลาในการเผยแพร่ธรรมะไม่ตรงกับช่วงระยะเวลาของชาวบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเดียวกับช่วงของการปลูก หรือเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรของชาวบ้าน ชาวบ้านบางแห่งขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของ อ.ป.ต. จึงทำให้ขาดความร่วมมือที่ดี

**Thesis Title** : The People Preaching Activities in Sub-District Unit of  
Buddhist Monks In Phrao District, Chiang Mai Province

**Researcher** : Phra-athikarn Charan Abhinando (Singnoi)

**Degree** : Master of Arts (Buddhist Studies)

**Thesis Supervisory Committee**

: Ven. Dr. Phrakru Piphitsutatorn  
Pali III, B.A., M.A., M.Phil., Ph.D. (Buddhist Studies)

: Dr. Phisit Kotsupho,  
Pali IX, B.A., M.A., Ph.D. ( Philosophy).

**Date of Graduation** : March 2, 2013

### Abstract

The thesis entitled ‘The People Preaching Activities in Sub-District Unit of Buddhist Monks In Phrao District, Chiang Mai Province’ consisted of 2 objectives:

- 1) To study of monks activities in the Local training Course Unit for People in Phrao District, Chiang Mai province and,
- 2) To analyze the operational role and seek the ways to improve the the Local Training Course Unit for People in Phrao District.

The research was conducted by the Survey Research method by using the questionnaires. The populations were 96 abbots of Mahanikaya Buddhist Order in Phrao District, Chiang Mai province. The data collected were analyzed and described by using frequency and percentage.

The results revealed that 1) The operation of Local Training Course Unit for helping people can be classified into 8 aspects.

The results of the operation had shown that morality and culture were found at high level by average total equalled to 3.90, the highest operations included Lanna tradition, month 4 of Peng (traditionally eat new rice) with average equalled to 4.91 while health was found at medium level and the average total equalled to 3.28. Afforesting, tree ordination ceremonies for forest conservation are at the high operation level with average equal to 4.55. The livelihood was also found at medium level with 3.28 total average with the high operation equalled to 4.29 including

supporting main occupation such as sufficient economy agriculture. Peaceful living was found at high level with average total equalled to 4.30. Regarding to the peaceful living, the highest operation is that the temple and community had organized the village community for solving the community's problem with the average 4.64. On educations, it was found at medium level with average total equalled to 2.94, the high operation are providing fund to monks, and novice who past monk education in each level with the average equal to 4.34. Public welfares, the gratefulness, unity were found at high level with average total equalled to 4.40, 4.27 and 4.19 respectively. On public welfares, most operation found was people helped to repair and donated the money to repair and maintenance the temple with 4.91 average while on gratefulness, the operation that people do the most was setting up activity on 12th August and 5th December every year to show respect on the king and the Queen's birthday with average equal to 4.83 while setting up activity to enhance unity in the community by using temple as a centre was the highest operation with the average equal to 4.88.

2)The problems and obstacles were found in the operation that the committees of the Local Training Course Unit for People understood its policy for 99.00 percent while 1.00 percent was not. The committees have carried out 97.92 of the communities' problem to activate as the annual activities. On the budget, regarding to the monks was found 66.67 percent that the period of the budget was not appropriate and not enough for operating at 90.62 percent and it was considered to the huge problems. The cooperation of the unit was also found respectively 86.46, 84.38 and 39.58 percent that the Local Training Course Unit for People has cooperated with other organizations in the area such as the Organizations Community, the Local Government, and the Government Organizations and the most were academic collaborations at 95.83 percent.

The evaluation was found that there were the inspection and the Annual Performance Report of the Local Training Course Unit for People and the president has summarized and reported by 96.88 percent.

The problems and obstacles were mentioned that there are not sufficient funds for the operation and equipments such as computers, projectors and the time of propagation Dhamma does not match of the people. This is mostly the same as the range of the plant or harvesting of agricultural crops of the villagers. Some of them lack the understanding of the operation of the Local Training Course Unit for People thus the lack of co-operation.

## กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้คำแนะนำ กราบขอบพระคุณอาจารย์พระครูพระครูพิพิธสุตาทรร, ดร. ประธาน คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์ กรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ จนทำให้วิทยานิพนธ์ดำเนินไปตามแนวทางที่ถูกต้อง จนสำเร็จด้วยดี

ขออนุโมทนาขอบคุณ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร,ดร. ที่เมตตามาเป็นประธาน กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และขออนุโมทนาขอบคุณ รศ.อุเทน ปัญญา กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะด้านสถิติข้อมูล เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขออนุโมทนาขอบคุณ รศ.สนิท สัตโยภาส ดร.วิโรจน์ อินทนนท์ และ ผศ.ดร. ปฐมบุญศรีตัน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เมตตาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเนื้อหา ของเครื่องมือ ทำให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส และประธาน อ.ป.ต. ในอำเภอพร้าวทุกท่านที่เมตตาอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในพื้นที่

ขออนุโมทนาขอบคุณ อาจารย์ ดร.ไพฑูรย์ รื่นสัตย์ เลขาธิการศูนย์บัณฑิตศึกษา และเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา ที่ได้เป็น ภารธุระ คอยอำนวยความสะดวกทุกอย่าง ขออนุโมทนาขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเพื่อประกอบในการทำวิทยานิพนธ์

ท้ายสุดนี้ขออนุโมทนาขอบคุณ ครอบครัวอุเอโน้ ได้แก่ คุณ มาชาโยชิ อุเอโน้ คุณผ่องพรรณ อุเอโน้ และคุณริน่า อุเอโน้ ครอบครัวใจจ้อย ได้แก่ คุณเงา ใจจ้อย คุณลัดดา วิชัยคำมัตย์ คุณสนอง วิชัยคำมัตย์ และคุณศิริพรรณ ใจจ้อย ครอบครัวสิงห์น้อย ได้แก่ คุณมัลลิกา สิงห์น้อย และคุณนพดล สิงห์น้อย ครอบครัวคันทรส ได้แก่ คุณแม่จันทร์ คันทรส คุณพรรณนิภา คันทรส ครอบครัวประสพทรัพย์ ได้แก่ คุณประเสริฐ ประสพทรัพย์, คุณกล้าปี ประสพทรัพย์

ครอบครัวมิโย ได้แก่ นางเฉลิม มิโย คุณฉัตรชัย , คุณสมนึก มิโย ครอบครัวเรืองสุวรรณ ได้แก่ คุณบุญเรือง เรืองสุวรรณ คุณสละ เรืองสุวรรณ ครอบครัววรรณศิลป์ ได้แก่ คุณประดอง วรรณศิลป์ ครอบครัวพวงรักษ์ ได้แก่ คุณพ่อแพร พวงรักษ์ คุณสมพงษ์ พวงรักษ์ ครอบครัวพงษ์ไชย ได้แก่ คุณพชร พงษ์ไชย ค.ช.ธนกร พงษ์ไชย ครอบครัวแช่ลิม ได้แก่ คุณขวัญดี แช่ลิม ที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เพื่อเผยแพร่ไปยังวัดต่าง ๆ ใน

อำเภอฟั่ว เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานและศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป พร้อมกันนี้ขออนุโมทนา  
ขอบคุณ คุณธรรณา ศรีจันทร์ ที่ช่วยจัดพิมพ์เนื้อหาในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทำให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ส่วนดีของวิทยานิพนธ์นี้ขอน้อมบูชาคุณของบิดามารดาผู้ให้กำเนิด และช่วยอบรม  
เลี้ยงดูผู้วิจัย ขออุทิศส่วนกุศลให้บุพการีนุชผู้ล่วงลับไปแล้ว และผู้ที่มีอุปการคุณต่อ

พระพุทธศาสนาทุกท่าน กุศลผลบุญอันเกิดจากการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็น  
พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าประโยชน์ใดๆ ขอประโยชน์นั้นจง  
สำเร็จแก่ผู้อ่านทุกท่าน ในการที่จะนำความรู้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็น  
ประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าต่อไป

พระอธิการจรัส อภินนุโท (สิงห์น้อย)

๒ มีนาคม ๒๕๕๖